

Формування стратегічних напрямів розвитку органічного землеробства в Україні з використанням методики SWOT-аналізу

Сенишин О.С.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Львівського національного університету імені Івана Франка

Стаття присвячена проблемам розвитку органічного землеробства в Україні. Проведено SWOT-аналіз процесу органічного землеробства, в результаті чого виявлено основні можливості та загрози, сильні та слабкі сторони його функціонування та розвитку. Обрано стратегію розвитку вітчизняного органічного землеробства, що дасть можливість в подальшому втілити її за допомогою таких стратегічних напрямів, як, зокрема, запровадження процедури сертифікації продукції органічного виробництва згідно з нормами ЄС; формування законодавчої бази, яка б регулювала функціонування системи органічного землеробства; розвиток кооперації господарств населення на селі через систему співпраці сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Ключові слова: органічне землеробство, органічна продукція, виробництво органічної продовольчої продукції, органічні стандарти, SWOT-аналіз, стратегія розвитку.

Сенишин О.С. ФОРМИРОВАНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКИХ НАПРАВЛЕНИЙ РАЗВИТИЯ ОРГАНИЧЕСКОГО ЗЕМЛЕДЕЛИЯ В УКРАИНЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДИКИ SWOT-АНАЛИЗА

Статья посвящена проблемам развития органического земледелия в Украине. Проведен SWOT-анализ процесса органического земледелия, в результате чего выявлены основные возможности и угрозы, сильные и слабые стороны его функционирования и развития. Выбрана стратегия развития отечественного органического земледелия, что позволит в дальнейшем воплотить ее с помощью таких стратегических направлений, как, в частности, введение процедуры сертификации продукции органического производства согласно с нормами ЕС; формирование законодательной базы, которая бы регулировала функционирование системы органического земледелия; развитие кооперации хозяйств населения на селе через систему сотрудничества сельскохозяйственных обслуживающих кооперативов.

Ключевые слова: органическое земледелие, органическая продукция, производство органической продовольственной продукции, органические стандарты, SWOT-анализ, стратегия развития.

Senyshyn O.S. FORMING STRATEGIC DIRECTIONS OF ORGANIC FARMING DEVELOPMENT IN UKRAINE USING THE TECHNIQUE OF SWOT-ANALYSIS

Problems of development of organic farming in Ukraine are showed in the article. A SWOT-analysis of organic farming is found, as a result the major opportunities and threats, strengths and weaknesses of its functioning and development are identified. The development strategy of national organic farming is chosen, which allows in the future to realize it through certain strategic areas: introduction of certification procedures for organic production according to EU standards; the formation of a legal framework that regulates the system of organic farming; development of cooperation of households in rural areas through cooperation of agricultural service cooperatives, etc.

Keywords: organic farming, organic products, production of organic food products, organic standards, SWOT-analysis, strategy of development.

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі розвитку глобалізаційних процесів органічне землеробство є одним з важливих пріоритетів розвитку продовольчого комплексу загалом. Введення такого виду землеробства є необхідністю, яка продиктована і зумовлена у загальносвітовому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток концепції органічного землеробства зробили японський філософ Мокіші Окада, німецький вчений

Рудольф Штейнер, французький вчений-економіст Лемер Буше, українські науковці Іван Овсінський та Алекс Подолінський. У вітчизняній економічній науці цією проблематикою займалися В. Артиш, О. Дудар, Т. Зайчук, В. Кисіль, Л. Сокол, Т. Стефановська, В. Шлапак, І. Шувар та інші вчені.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є вибір стратегічних напрямів розвитку вітчизняного органічного землеробства та формування його стратегії з використанням методики SWOT-аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи систему органічного землеробства, зазначимо, що, відповідно до досліджень Департаменту сільського господарства США (USDA), органічне землеробство є системою виробництва сільськогосподарської продукції, яка забороняє або значною мірою обмежує використання синтетичних комбінованих добрив, пестицидів, регуляторів росту та харчових добавок до кормів під час відгодівлі тварин. Така система наскільки можливо максимально базується на сівозмінах, використанні рослинних решток, гною та компостів, бобових рослин та рослинних добрив, органічних відходів виробництва, мінеральної сировини, механічному обробітку ґрунтів та біологічних засобах боротьби із шкідниками з метою підвищення родючості та покращення структури ґрунтів, забезпечення повноцінного живлення рослин та боротьби з бур'янами та різноманітними шкідниками [1].

Зазначимо, що якщо у Європі площі, відведені на органічне землеробство, щороку зростають на 6–10%, то в Україні з 2008 р. щорічне зростання органічних сільськогосподарських земель становить менше 0,1–0,3%. Окрім цього, більшість виробленої в Україні органічної продукції відразу експортується за завчасно укладеними контрактами як сировина для європейської харчової промисловості, а на внутрішній ринок потрапляє дуже незначна її частина, яку купувати українським споживачам складно через відсутність налагодженої системи роздрібних мереж, а також дорого через високу націнку традиційних торгових об'єктів роздрібною торгівлі, що вміло користуються дефіцитом органіки в Україні.

Ми вважаємо, що якщо розвиток органічного землеробства та органічного виробництва харчової продукції не стане стратегічним завданням України протягом наступних кількох років, то імпорт і власне тіньове виробництво генетично обробленої їжі здатні знищити генофонд українського народу. Тому у роботі хочемо акцентувати увагу на гострій необхідності активізації виробництва органічної продукції в Україні з урахуванням досвіду виробництва цієї продукції у європейських країнах.

На базі аналізу досвіду функціонування органічного виробництва у європейських країнах ми вважаємо, що для активізації аналогічної діяльності в Україні перш за все необхідно сформувати законодавчу базу, яка б регулювала функціонування системи органічного землеробства. Оскільки відсутність в Україні законодавчого поля унеможливує

організацію системи акредитації та унормування діяльності сертифікаційних органів, а також перешкоджає позиціонуванню України як експортера органічної продукції на міжнародному ринку.

Україна вже здійснила певні кроки зі створення необхідної законодавчої бази для органічного землеробства, прийнявши 3 вересня 2013 р. Закон України «Про виробництво й обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», який визначає правові та економічні основи виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції та сировини, заходи контролю та нагляду за такою діяльністю, а також спрямований на забезпечення справедливої конкуренції та належного функціонування ринку органічної продукції та сировини, покращення основних показників стану здоров'я населення, збереження навколишнього природного середовища, раціонального використання ґрунтів, забезпечення природних ресурсів, а також гарантування впевненості споживачів у продуктах та сировині, маркованих як органічні [2].

Ще одним невирішеним питанням законодавчого характеру є відсутність законодавчих актів щодо проходження вітчизняними виробниками органічної продукції процедури сертифікації органічного виробництва. Зауважимо, що у Законі України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» від 3 вересня 2013 р. лише вказано, що використання державного логотипа та маркування органічної продукції (сировини) для позначення органічних продуктів є обов'язковими, хоча чіткої процедури маркування та сертифікації не визначено. Тому вітчизняні виробники проходять процедуру органічної сертифікації за чинними міжнародними стандартами, частіше за все за нормами Європейського Союзу. Сьогодні виділяють три основні групи стандартів.

1) *Міжнародні приватні або міжурядові рамочні стандарти:*

– *Базові стандарти IFOAM (IFOAM Basic Standards – IBS)* – стандарти Міжнародної федерації руху за органічне сільське господарство;

– *Спільна програма ФАО (FAO) і ВООЗ (WHO)* щодо стандартів на харчові продукти – Комісія «Кодекс Аліментаріус» – «Комісія Кодекс Аліментаріус. Органічні харчові продукти».

2) *Основоположні стандарти або Директиви:*

– *Постанови Ради Європейського Союзу або Регламенти Комісії Європейського Союзу;*

– *Американська національна органічна програма – NOP (National Organic Program) Міністерства сільського господарства США (United States Department of Agriculture – USDA);*

– *JAS (Japanese Agricultural Standard) – Японський стандарт якості сільськогосподарської продукції;*

– Швейцарія, Ізраїль, Аргентина, Австралія, Австрія, Люксембург мають органічні стандарти, рівнозначні Постанові Ради ЄС. Зауважимо, що у рамках співробітництва між НАН України та Міжнародним інститутом прикладного системного аналізу (IIASA, Люксембург) у 2012 р. було розпочато проект «Комплексне моделювання управління безпечним використанням продовольчих, енергетичних і водних ресурсів» з метою сталого соціального, економічного й екологічного розвитку.

3) *Приватні Стандарти органічного виробництва: Demeter, Naturland, Bioland, Ecoland, Ecovin (Німеччина), Soil Association (Великобританія), Bio Suisse (Швейцарія), Bio Austria, Austria Bio Garantie (Австрія), KRAV (Швеція), БІОЛан (Україна) тощо.*

За відсутності вітчизняної законодавчої бази стосовно сертифікації і маркування органічного виробництва сертифікація органічних виробників їхньої продукції в Україні здійснюється згідно з міжнародними стандартами. Зокрема, українська сертифікаційна компанія «Органік Стандарт» сертифікує українських виробників відповідно до «*Стандарту з органічного виробництва та переробки для третіх країн*», рівнозначному стандарту Європейського Союзу.

Державною цільовою програмою розвитку села на період до 2015 р. задекларовано довести обсяг частки органічної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства до 10%, передбачено стимулювання ведення органічного сільського господарства, унормування розвитку органічного землеробства та створення систем його сертифікації, хоча сьогодні ці норми залишаються не виконаними.

Ще одним документом, що акцентує увагу на органічному секторі, є Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р., схвалена розпорядженням КМУ [3]. У стратегії серед пріоритетних напрямів досягнення стратегічних цілей вказано і забезпечення продовольчої безпеки держави

шляхом сприяння розвитку органічного землеробства насамперед в особистих селянських і середніх господарствах.

Окрім створення необхідної законодавчої бази, Україні для розвитку виробництва екологічно чистої продукції необхідна фінансова і науково-дослідна підтримка. У країнах Європи фінансова підтримка держави виявляється переважно через надання субсидій, причому варто зазначити, що розмір субсидій, що надаються органічним фермам, є більший порівняно зі звичайними фермами. Окрім цього, розвинені країни часто створюють спеціальні фонди, що безпосередньо фінансують розвиток органічного землеробства.

Науково-дослідна підтримка полягає у ґрунтово-агрохімічних та ґрунтово-екологічних дослідженнях стану сільськогосподарських земель для вирощування органічної продукції. Зокрема, необхідно здійснити оцінювання, районування й регламентацію придатності ґрунтового покриву України для ведення органічного землеробства; розробити нехімічні способи підтримки родючості ґрунтів за тривалого застосування органічного землеробства; знайти природні джерела підвищення родючості ґрунтів; моделювання й прогноз властивостей і родючості ґрунтів за різних сценаріїв органічного землеробства.

Таким чином, Україна має потенційну порівняльну перевагу у виробництві органічної продукції серед інших країн Європи. Розвиток органічного землеробства дає великі можливості фермерам та товаровиробникам у реалізації органічної продукції на закордонних ринках. Експорт вітчизняної органічної продукції у європейські країни може принести досить хороші прибутки українським аграріям, а ті отримають ресурси для розвитку сільськогосподарського виробництва як органічної, так і традиційної продукції, збільшуючи тим самим пропозицію вітчизняних товарів на внутрішньому ринку.

Вивчення особливостей розвитку органічного землеробства в Україні дало можливість на основі SWOT-аналізу визначити сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози його функціонування, що зображено на рис. 1. Зауважимо, що проведення SWOT-аналізу в цьому випадку має велике не лише аналітичне значення, але й превентивне, оскільки виявлення можливостей і загроз розвитку органічного землеробства в Україні повинно забезпечити подальше перетворення можливостей на сильні сторони і не допустити

реалізації загроз шляхом вжиття відповідних заходів щодо їхнього попередження.

Оцінити вплив стратегічних чинників зовнішнього середовища на розвиток органічного землеробства необхідно, виділивши чинники зовнішнього середовища, визначивши ймовірність їх впливу на його функціонування та класифікувавши за позитивним чи негативним впливом (табл. 1, 2).

На основі табл. 1 побудована матриця сприятливих можливостей функціонування та розвитку процесів органічного землеробства в Україні (рис. 1).

Отже, в результаті побудови матриці можливостей розвитку органічного землеробства в Україні найсприятливішими будуть ті, які знаходяться у верхньому правому куті матриці (рис. 2), а саме можливості за номерами 3, 5, 6, 7 та 9. Саме їх потрібно буде включити до підсумкової таблиці SWOT-аналізу, а головне, розглянути їх як можливі напрями обраної стратегії розвитку вітчизняного органічного землеробства.

Розгорнутий аналіз можливих загроз зображено у табл. 3, на основі чого побудовано матрицю можливих загроз функціону-

Таблиця 1

Матриця SWOT-аналізу процесу розвитку органічного землеробства в Україні

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
<ul style="list-style-type: none"> – значна площа необроблюваних сільськогосподарських угідь; – низький рівень орендної плати; – сприятливі природно-кліматичні умови для ведення органічного землеробства; – задовільний стан екології навколишнього середовища для ведення органічного землеробства; – наявність значної кількості незайнятих сільських жителів, що є передумовою формування дешевої робочої сили; – обізнаність сільських жителів у питаннях ведення землеробства, що є передумовою забезпечення якості робочої сили; – наявний досвід ведення органічного землеробства (вітчизняний та зарубіжний); – наявний попит на екологічну продукцію. 	<ul style="list-style-type: none"> – незадовільний фінансовий стан сільськогосподарських підприємств як потенційних суб'єктів розвитку органічного землеробства; – слабкий розвиток кооперації на селі як потенційного осередку розвитку органічного землеробства; – низький рівень працевіддачі сільських жителів; – низький рівень розвитку мотиваційних чинників; – низька інвестиційна привабливість сільських регіонів і галузі; – низький рівень кредитного рейтингу продовольчого комплексу; – нерозвиненість системи бізнес-планування у сільському господарстві; – наявність фінансово сильних близьких зарубіжних суб'єктів господарювання, що знижує конкурентоспроможність вітчизняної продукції; – нерозвиненість систем менеджменту та маркетингу в агроформуваннях; – низький рівень державної підтримки розвитку сільського господарства; – слабка розвиненість виробничої та соціальної інфраструктури сіл.
<ul style="list-style-type: none"> – диверсифікація виробництва у сільському господарстві; – державна підтримка розвитку органічного землеробства (дотації); – зниження податкового тиску на виробників екологічно чистої продукції; – зміна в споживчих очікуваннях шляхом надання переваги українських споживачів вітчизняним продуктам харчування; – зростання інвестиційної привабливості продовольчого комплексу економіки; – вихід на нові закордонні продовольчі ринки; – впровадження нових виробничих технологій та методів управління; – розвиток туризму в регіоні, що збільшить попит на продовольчу продукцію; – розвиток кооперації господарств населення на селі. 	<ul style="list-style-type: none"> – інтенсифікація сільськогосподарського виробництва, швидке зростання виробництв із низькими витратами (неорганічне землеробство); – недостатня поінформованість населення щодо екологічної продукції, що загрожує її недооцінкою та низьким попитом на таку продукцію; – розбіжність пріоритетів розвитку органічного землеробства в органах державної влади, підприємств і населення, що не може забезпечити досягнення спільної кінцевої мети; – наявність сильної конкуренції з боку західних країн-сусідів; – неспроможність сільськогосподарських підприємств здійснювати капіталовкладення з метою ведення органічного землеробства; – неплатоспроможність населення у зв'язку з високими цінами на сертифіковану органічну продовольчу продукцію.

Джерело: розроблено автором

вання вітчизняного органічного землеробства (рис. 1).

Вважаємо, що усі вищенаведені у матриці можливі загрози, а саме позиції 1–6, потрібно включити до підсумкової таблиці SWOT-

аналізу та розглянути їх як можливі загрози функціонування органічного землеробства.

Для закінчення стратегічного аналізу щодо перспектив розвитку органічного землеробства в Україні варто показати взаємозв'язок

Таблиця 2

Аналіз можливостей розвитку органічного землеробства в Україні

№ з/п	Фактори	Ймовірність здійснення			Важливість впливу		
		Вис. (7–10)	Сер. (4–6)	Низ. (1–3)	Вис. (7–10)	Сер. (4–6)	Низ. (1–3)
1.	Диверсифікація виробництва у сільському господарстві			3		4	
2.	Державна підтримка розвитку органічного землеробства			3	8		
3.	Зниження податкового тиску на виробників екологічно чистої продукції		5		7		
4.	Зміна в споживчих очікуваннях шляхом надання переваги українських споживачів вітчизняним продуктам харчування			3		5	
5.	Зростання інвестиційної привабливості продовольчого комплексу економіки		5		8		
6.	Вихід на нові закордонні продовольчі ринки	9			8		
7.	Впровадження нових виробничих технологій та методів управління		6		7		
8.	Розвиток туризму в регіоні, що збільшить попит на продовольчу продукцію			4		6	
9.	Розвиток кооперації господарств населення на селі		6		8		

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3

Аналіз можливих загроз розвитку органічного землеробства в Україні

№ з/п	Фактори	Ймовірність здійснення			Важливість впливу		
		Вис. (7–10)	Сер. (4–6)	Низ. (1–3)	Вис. (7–10)	Сер. (4–6)	Низ. (1–3)
1.	Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва, швидке зростання виробництва із низькими витратами		6			6	
2.	Недостатня поінформованість населення щодо екологічної продукції, що загрожує її недооцінкою та низьким попитом на таку продукцію		5			5	
3.	Розбіжність пріоритетів розвитку органічного землеробства в органах державної влади, підприємств і населення, що не може забезпечити досягнення спільної кінцевої мети	7			10		
4.	Наявність сильної конкуренції з боку західних країн-сусідів		6			5	
5.	Неспроможність сільськогосподарських підприємств здійснювати капіталовкладення з метою ведення органічного землеробства	7			8		
6.	Неплатоспроможність населення у зв'язку з високими цінами на сертифіковану органічну продовольчу продукцію		6		9		

Таблиця 4

Матриця SWOT-аналізу, що показує взаємозв'язок зовнішнього середовища із сильними та слабкими сторонами розвитку органічного землеробства

Складові SWOT-аналізу	Можливості зовнішнього середовища	Загрози зовнішньому середовищу
	А. Зниження податкового тиску на виробників екологічно чистої продукції	а) Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва, швидке зростання виробництв із низькими витратами (неорганічне землеробство)
	Б. Зростання інвестиційної привабливості продовольчого комплексу економіки	б) Недостатня поінформованість населення щодо екологічної продукції, що загрожує її недооцінкою та низьким попитом на таку продукцію
	В. Вихід на нові закордонні продовольчі ринки	в) Розбіжність пріоритетів розвитку органічного землеробства в органах державної влади, підприємців і населення, що не може забезпечити досягнення спільної кінцевої мети
	Г. Впровадження нових виробничих технологій та методів управління	г) Наявність сильної конкуренції з боку західних країн-сусідів
	Д. Розвиток кооперації господарств населення на селі	д) Неспроможність сільськогосподарських підприємств здійснювати капіталовкладення з метою ведення органічного землеробства е) Неплатоспроможність населення у зв'язку з високими цінами на сертифіковану органічну продовольчу продукцію
Сильні сторони	SO-стратегії	ST-стратегії
1. Значна площа необроблюваних сільськогосподарських угідь	Розвиток кооперації господарств населення на селі (Д)	Швидке зростання виробництв із низькими витратами (неорганічне землеробство) (а)
2. Низький рівень орендної плати	Зростання інвестиційної привабливості продовольчого комплексу економіки (Б); розвиток кооперації господарств населення на селі (Д)	Посилення конкуренції з боку західних країн-сусідів (д)
3. Сприятливі природно-кліматичні умови для ведення органічного землеробства	Зростання інвестиційної привабливості продовольчого комплексу економіки (Б)	Сприяння розвитку неорганічного землеробства (а)
4. Задовільний стан екології навколишнього середовища для ведення органічного землеробства	Зниження податкового тиску на виробників екологічно чистої продукції (А)	Впровадження жорстких державних норм щодо викидів у навколишнє середовище (с)
5. Наявність значної кількості незайнятих сільських жителів, що є передумовою формування дешевої робочої сили	Розвиток кооперації господарств населення на селі (Д)	Розбіжність пріоритетів розвитку органічного землеробства в органах державної влади та населення, що не може забезпечити досягнення спільної кінцевої мети (с)

6. Обізнаність сільських жителів у питаннях ведення землеробства, що є передумовою забезпечення якості робочої сили	Впровадження нових виробничих технологій та методів управління (Г); розвиток кооперації господарств населення на селі (Д)	Наявність сильної конкуренції з боку західних країн-сусідів на кваліфіковану робочу силу з України (d)
7. Наявний досвід ведення органічного землеробства (вітчизняний та зарубіжний)	Вихід на нові закордонні продовольчі ринки (В)	Розбіжність пріоритетів розвитку органічного землеробства в органах державної влади, підприємців і населення та іноземних компаній, що не може забезпечити досягнення спільної кінцевої мети (с)
8. Наявний попит на екологічну продукцію	Впровадження нових виробничих технологій та методів управління (Г)	Значна вартість сертифікованої органічної продовольчої продукції, що призведе до скорочення її попиту (f)
Слабкі сторони	WO-стратегії	WT-стратегії
1. Незадовільний фінансовий стан сільськогосподарських підприємств як потенційних суб'єктів розвитку органічного землеробства	Впровадження нових виробничих технологій та методів управління (Г)	Наявність сильної конкуренції з боку західних країн-сусідів (d); неспроможність сільськогосподарських підприємств здійснювати капіталовкладення з метою ведення органічного землеробства (e)
2. Слабкий розвиток кооперації на селі як потенційного осередку розвитку органічного землеробства	Впровадження нових виробничих технологій та методів управління (Г); розвиток кооперації господарств населення на селі (Д)	Швидке зростання неорганічного виробництва (a)
3. Низький рівень працевіддачі сільських жителів	Впровадження нових виробничих технологій, методів управління, зокрема методів мотивації працівників (Г)	Недостатня поінформованість населення щодо екологічної продукції, що загрожує її недооцінкою та низьким попитом на таку продукцію (b)
4. Низький рівень розвитку мотиваційних чинників		Неплатоспроможність населення у зв'язку з високими цінами на сертифіковану органічну продовольчу продукцію (f)
5. Низька інвестиційна привабливість сільських регіонів і галузі	Зростання інвестиційної привабливості продовольчого комплексу економіки (Б); розвиток агротуризму в регіоні (Б)	Інформування населення щодо екологічної продукції (b); подолання розбіжності у пріоритетах розвитку органічного землеробства в органах державної влади с/г підприємств та населення (с)
6. Низький рівень кредитного рейтингу продовольчого комплексу	Залучення іноземних кредитних установ і банків (Б)	Недосконалість законодавства у сфері органічного землеробства (с)
7. Нерозвиненість системи бізнес-планування у сільському господарстві	Впровадження нових виробничих технологій та методів управління з використанням методики стратегічного аналізу (Г)	Наявність сильної конкуренції з боку західних країн-сусідів (d)
8. Наявність фінансово сильних близьких зарубіжних суб'єктів господарювання, що знижує конкурентоспроможність вітчизняної продукції	Сприяння розвитку кооперації господарств населення на селі, використання зарубіжного досвіду ведення органічного землеробства (Д)	Посилення конкуренції з боку західних країн-сусідів, скорочення виробництва органічної продукції (d), (f)

Продовження таблиці 4

9. Нерозвиненість систем менеджменту та маркетингу в агроформуваннях	Впровадження нових виробничих технологій та методів управління з використанням методики стратегічного аналізу (Г)	
10. Низький рівень державної підтримки розвитку сільського господарства	Зниження податкового тиску на виробників екологічно чистої продукції, субсидування та агрокредитування сфери органічного землеробства (А)	Швидке зростання неорганічного виробництва (а)
11. Слабка розвиненість виробничої та соціальної інфраструктури сіл	Розвиток інфраструктури шляхом державної підтримки та підтримки іноземних інвесторів (А), (Б), (с)	

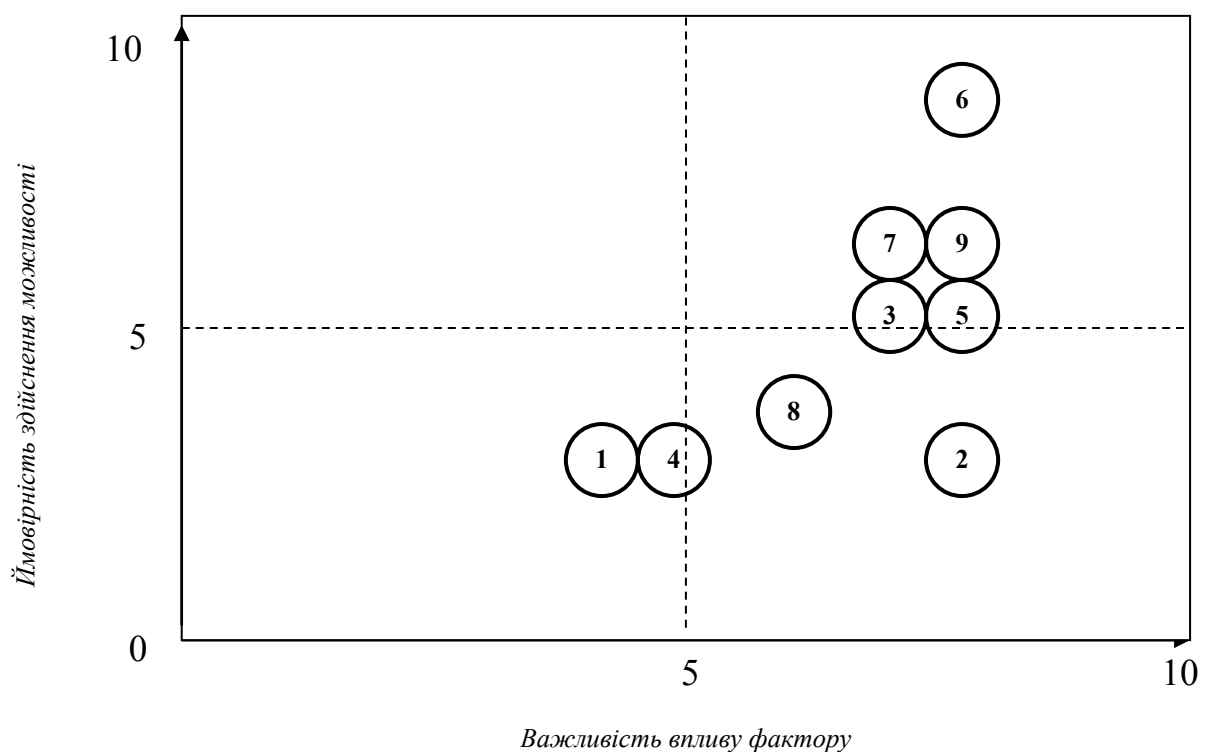

Рис. 1. Матриця сприятливих можливостей розвитку органічного землеробства в Україні

між зовнішніми чинниками (можливостями та загрозами) та потенціалом сфери органічного землеробства (сильними та слабкими сторонами). Тобто наступним кроком є побудова таблиці SWOT-аналізу з SO-, ST-, WO- та WT-стратегіями (табл. 4).

Висновки з цього дослідження. Проаналізувавши детально матрицю SWOT-аналізу, що показує взаємозв'язок зовнішнього середовища із сильними та слабкими сторонами розвитку органічного землеробства, тобто SO-, ST-, WO-, WT-напрями, вважаємо за доцільне обрати не стратегію зростання, а *стратегію розвитку вітчизняного органічного землеробства*, що дасть можливість в подальшому втілити її у життя за допомогою таких стратегічних напрямів.

1) Запровадження процедури сертифікації продукції органічного виробництва згідно з нормами ЄС, оскільки сьогодні така процедура є відсутньою. Щоправда, українська сертифікаційна компанія «Органік Стандарт» сертифікує українських виробників відповідно до «Стандарту з органічного виробництва та переробки для третіх країн», рівнозначному стандарту Європейського Союзу.

2) Формування законодавчої бази, яка б регулювала функціонування системи органічного землеробства, оскільки відсутність в Україні законодавчого поля унеможливорює організацію системи акредитації та унормування діяльності сертифікаційних органів, а також перешкоджає позиціонуванню України

як експортера органічної продукції на міжнародному ринку.

3) Розвиток кооперації господарств населення на селі через систему співпраці сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (СОК) із вищими навчальними закладами, науково-дослідними установами, провідними агрофірмами, міжнародними організаціями та іншими підприємствами й установами, що володіють передовими досягненнями в галузі аграрної науки. Інформування суспільства у простій і доступній формі про можливості,

переваги та механізм створення й функціонування СОК за нових умов.

4) Розробка концепції просування товару (органічної продукції) споживачам, що передбачатиме підвищення поінформованості споживачів про шкідливий вплив на здоров'я продукції рослинництва і тваринництва, яку отримують за допомогою «традиційних» технологій, популяризацію здорового способу життя, формування ефективних зв'язків з традиційними каналами збуту продукції, створення нових каналів реалізації органічної продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Доповідь і Рекомендації з органічного сільського господарства Вашингтон / Міністерство сільського господарства США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nal.usda.gov/afsic/pubs/USDAOrgFarmRpt.pdf> (8/23/07).
2. Про виробництво й обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини : Закон України від 3 вересня 2013 р. № 425-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р. : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. № 806-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.